

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: O. Parfeni)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Anton, A. Panov, V. Cotorobai)

Î N C H E I E R E

25 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Finanțelor,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Vdovîi
împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor,
Procuratura Generală, Serviciul Vamal și Adrian Popenco cu privire la repararea
prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire
penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,
împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 21 mai 2019, Vadim Vdovîi a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor,
Procuratura Generală și Serviciul Vamal cu privire la repararea prejudiciului
material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a indicat că la 06 iulie 2009, în temeiul ordonanței de
percheziție emise de către Centru pentru Combaterea Crimelor Economice și
Corupției, la domiciliul său, a fost efectuată percheziția cu privire la identificarea
documentelor ce ar avea importanță pentru cauza penală, or, careva documente nu
au fost de găsit.

La 06 iulie 2009, prin încheierea Judecătoriei Buiucani i-a fost aplicată
măsura preventivă arestul pe un termen de 25 de zile, menținută ulterior de către
Curtea de Apel Chișinău, iar, ulterior, la data de 20 august 2009 i-a fost aplicată o
măsură non privativă de libertate - obligarea de a nu părăsi țara.

Prin sentința din 24 februarie 2012 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău,
Vadim Vdovîi a fost achitat pe art. 42 alin. (5), art. 248 lit. b), c) și d) Cod penal,
din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin decizia din 29 ianuarie 2013 a Curții de Apel Chișinău a fost admis
apelul procurorului, a fost casată din alte motive sentința din data de 24 februarie
2012 și trimisă cauza la rejudecare, în alt complet de judecată.

Prin sentința din 25 iulie 2013 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, Vadim
Vdovîi a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), 248
alin. (5) lit. b), c), d) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește
elementele infracțiunii.

Prin decizia din 19 mai 2014 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului, a fost casată sentința și pronunță o nouă hotărâre, potrivit căreia: Vadim Vdovii a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) și 248 alin. (5) lit. b). c) și d) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare de 5 ani, iar prin aplicarea art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei pe termenul de probă de 3 ani.

Împotriva deciziei nominalizate a declarat recurs avocatul Iulian Balan, în numele inculpatului Vadim Vdovii.

Prin decizia din 17 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție au fost admise recursurile ordinare declarate de avocatul Balan Iulian, în numele inculpatului Vdovii Vadim și dispusă rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 26 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, sentința în privința achitării lui Vadim Vdovii adusă în baza art. 42 alin. (5), 248 alin. (5) lit. b), c), d) Cod penal, a fost menținută.

Prin decizia din 30 ianuarie 2018 a Curții Supreme de Justiție a fost menținută decizia din 26 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, în privința achitării lui Vadim Vdovii de sub învinuirea adusă în baza art. 42 alin. (5), 248 alin. (5) lit. b), c), d) Cod penal.

Reclamantul a mai indicat că la data de 11 februarie 2010 de către Procuratura Anticorupție a fost expediat în adresa Serviciului Vamal un demers cu privire la suspendarea sa din funcție, iar la data de 12 februarie 2010, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 76-p, a fost suspendat din funcția deținută.

La data de 25 februarie 2013, a depus o cerere prealabilă către Serviciul Vamal cu privire la restabilirea la muncă, iar la data de 12 martie 2013 Serviciul Vamal a informat despre imposibilitatea restabilirii în funcție, motivând că nu a parvenit nici un demers din partea Procuraturii Anticorupție în vederea revocării demersului de suspendare.

La data de 22 august 2014, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 1166-p, Vadim Vdovii a fost eliberat din funcția deținută în cadrul Serviciului Vamal.

La 04 martie 2015, prin scrisoarea nr. v-102, Vadim Vdovii a informat Serviciul Vamal că, în temeiul deciziei din 17 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, urmează a fi restabilit la muncă.

La 09 martie 2015, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 203-p, a fost anulat ordinul nr. 1166-p, Vadim Vdovii a fost restabilit la locul de muncă, dar fără a se indica când acesta urmează să se prezinte la serviciu.

Astfel, la data de 17 martie 2015 a depus o cerere care urma să concretizeze conținutul ordinului Serviciului Vamal nr. 203-p.

La data de 21 aprilie 2015, Serviciul Vamal, prin scrisoarea nr. v-127, l-a informat că, decizia din data de 17 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție a fost executată întocmai, restabilirea nefiind dispusă prin actul dat.

În iunie 2015, Vadim Vdovii a adresat o scrisoare către Procuratura Anticorupție, prin care a solicitat expunerea cu privire la necesitatea și oportunitatea menținerii suspendării din funcție.

La data de 30 iulie 2015, Procuratura Anticorupție prin răspunsul nr. 855, a indicat că suspendarea provizorie o decide instituția unde acesta activează, iar reangajarea ține nemijlocit de competența Serviciului Vamal.

La 18 septembrie 2015, Vadim Vdovîi a depus o cerere cu privire la anularea ordinului 76-p din data de 12 februarie 2012 cu restabilirea la muncă în funcția anterior deținută sau echivalentul acesteia.

La data de 03 noiembrie 2015, Serviciul Vamal 1-a informat că anularea ordinului de suspendare nu poate fi acceptată din lipsa temeiurilor legale.

Reclamantul a solicitat repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material cu titlu de salariu și alte venituri pornind de la salariu mediu lunar al lui Vadim Vdovîi, la momentul cauzării prejudiciului cu aplicarea coeficientului de inflație pentru toată perioada absenței forțate de la muncă; repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material cu titlu de sume plătite pentru asistența juridică în mărime de 100 000 de lei; repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei.

Ulterior, prin cererea de concretizare a cerințelor, reclamantul a solicitat repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material cu titlu de salariu și alte venituri pornind de la salariu mediu lunar al lui Vadim Vdovîi la momentul cauzării prejudiciului cu aplicarea coeficientului de inflație pentru toată perioada absenței forțate de la muncă în sumă totală de 232 104 lei, pentru perioada 12 februarie 2010 – 20 iunie 2016; repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului material cu titlu de sume plătite pentru asistența juridică în mărime de 30 000 de lei; repararea din contul bugetului de stat al RM prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei.

Prin hotărârea din 05 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial depusă de Vadim Vdovîi și s-a dispus încasarea din contul bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Vladimir Vdovîi cu titlu de prejudiciu material suma de 232 104 lei, ceea ce constituie salariul pentru perioada 12 februarie 2010 – 20 iunie 2016, și suma de 30 000 de lei, ceea ce constituie cheltuielile de asistență juridică, și cu titlu de prejudiciu moral suma de 50 000 de lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de judecată, au declarat apel Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției.

Prin încheierea din 11 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererilor de apel depuse de către Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției, cu acordarea termenului pentru prezentarea apelului motivat.

Prin încheierea din 26 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a acceptat spre examinare cererea de apel depusă de către Ministerul Finanțelor.

Prin încheierea din 18 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de către reprezentantul Ministerului Justiției.

Prin decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Finanțelor și s-a menținut hotărârea din 05 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru), în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Vdovîi împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Serviciul Vamal, Popenco Adrian cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 524 Cod procedură penală, art. 1, 2, 3 alin. (1) și (2), 6-8, 10-11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1405, 1422 alin. (1), 1423 alin. (1) și (2) Cod civil, Colegiul a reținut că obiectul examinării în cauză constituie acțiunea înaintată de Vladimir Vdovii privind repararea prejudiciului material și moral cauzat, și compensarea cheltuielilor de judecată prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, a procuraturii și instanțelor de judecată.

Raportând dispozițiile normelor materiale la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul a considerat că concluzia instanței de fond este corectă.

Colegiul, reținând prevederile art. 23 alin. (3), 66 alin. (3) Cod de procedură penală, a învederat că constatările fixate de către instanța de judecată denotă clar caracterul ilicit al acțiunilor organului de urmărire penală și procuraturii, deoarece bănuiala rezonabilă, în temeiul căruia, s-a pornit urmărirea penală, s-a recunoscut calitatea de bănuit, s-a înaintat învinuirea, în cele din urmă, nu și-a găsit confirmare.

În această ordine de idei, Colegiul a conchis că Vladimir Vdovii a fost supus unor măsuri preventive ce s-au adeverit într-un final a fi nefondate, relevant în acest context fiind, în cumul cu normele citate mai sus, dispozițiile art. 11 alin. (2) și (3) Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Instanța de apel a mai reținut că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut o serie de aprecieri notabile în ceea ce privește proba prejudiciului moral, constatând că proba faptei ilicite este suficientă, urmând ca prejudiciul și raportul de cauzalitate să fie prezumate, instanțele urmând să deducă producerea prejudiciului moral din simpla existență a faptei ilicite de natură să producă un asemenea prejudiciu și a împrejurărilor în care a fost săvârșită, soluția fiind determinată de caracterul subiectiv, intern al prejudiciului moral, proba sa directă fiind practic imposibilă. Pentru ca atacul adus persoanei să producă un prejudiciu moral, el trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fi fost realizat într-o manieră care să cauzeze un prejudiciu exercițiului personal al dreptului acestuia (cauza A. împotriva Norvegiei, nr. 28070/06, 9 aprilie 2009).

În cauzele Danev împotriva Bulgariei și Iovtchev împotriva Bulgariei, CtEDO a reținut în esență încălcarea convenției, după ce a considerat că abordarea formalistă a instanțelor naționale, care atribuiseră reclamantului obligația de a dovedi existența unui prejudiciu moral cauzat de fapta ilegală, prin dovezi susceptibile să confirme manifestări externe ale suferințelor lui fizice sau psihologice, avuseseră ca rezultat privarea reclamantului de despăgubirea pe care ar fi trebuit să o obțină (...).

Astfel, raportând circumstanțele speței la normele de drept enunțate, Colegiul a considerat că intimatul Vadim Vdovii este îndreptățit să pretindă repararea prejudiciului moral suportat, respectiv concluzia primei instanțe despre acorda cuantumului prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, fiind justă, și constituie o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei.

La 01 noiembrie 2022, prin intermediul poștei terestre, Ministerul Finanțelor a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 05 mai 2022 și a expedit-o participanților la proces la 23 septembrie 2022, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere (f.d. 59, Vol. II), astfel, recursul declarat la data de 01 noiembrie 2022, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 23 noiembrie 2022, instanța de recurs a comunicat intimaților recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței, or, până la data examinării admisibilității, careva referințe în adresa instanței nu au parvenit.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Finanțelor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Finanțelor, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432, alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Ministerul Finanțelor, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Finanțelor, împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat